

JULIUSZ TENNER

TECHNIKA ŻYWEGO SŁOWA

Z 20 RYCINAMI W TEKŚCIE

Marya Flisowa

LWÓW

NAKŁADEM KSIĘGARNI H. ALTENBERGA

WARSZAWA. — E. WENDE I SPÓŁKA

1906

Przedmowa	Str. VII
---------------------	-------------

I. CZĘŚĆ MATERVALNA.

A. Mechanika głosu.

ROZDZIAŁ I. Narzędzia głosu i narzędzia mowy.

Mechanika głosu i mowy. — Organ nadzorczy i ucho. — Fonacya i artykulacya. — Mowa szeptana. — **Narzędzia głosu:** a) Narzędzia motoryczne: przyrząd oddechowy i sposoby oddychania. — b) Narzędzia dźwiękowe: krtani; głośnia; wiaźadła głosowe; artykulacya krtani; siła i jakość głosu. — Narzędzia oddźwiękowe: jama ustna i jamy nosowe jako przestrzenie rezonansowe. — **Narzędzia mowy:** »młoty« i »kowadła« fonacyjne. — Pierwiastki mowy muzyczne (samogłoski) i pierwiastki malarskie i plastyczne (spółgłoski). — Znaczenie i funkcyje języka

3 — 31

B. Technika wymawianiowa.

ROZDZIAŁ II. Głos.

Właściwości indywidualne głosu. — Mowa i śpiew, deklamacya i recitativo. — Przy-

mioty głosu: metaliczność, czystość, siła, równość i stałość, wytrwałość, brak obcej przymieszki. — Pierwiastki głosu: napięcie, wysokość i jakość czyli barwa głosu. — Skala muzyczna i skala głosu. — Modulacja i monotonia. — Głos niski, średni i wysoki. — Rejestry głosu: rejestr piersiowy i rejestr falsetowy. — Teorya Helmholtza o barwie głosu. — Wpływ ruchów mimicznych na barwę głosu. — Tonacje głosu wedle barwy. — Głos złoty, srebrny i spiżowy, aksamitny i bawełniany. — Suggestywność głosu

32 — 67

B. Technika wymawiania.

ROZDZIAŁ III. Oddychanie.

Oddychanie dla życia i oddychanie dla głosu. — Oddychanie jako dyscyplina. — Oddychanie przeponą i konieczność tej metody w sztuce żywego słowa. — Pogotowie płuc. — Niedostłyszalność i niedostrzegalność oddechu. — Ekonomia wydechu. — Wada głosego oddechu (>czkawka dramatyczna<*) i jej przyczyny. — Podział oddechu. — Akt fizyologiczny i akt intelektualny w procesie oddechowym. — Oddech i przecinkowanie słuchowe, ich stosunek i rozbieżność. — Oddychanie w mowie związanej i niewiązanej. — Oddychanie u aktorów i mowców. .

68 — 91

ROZDZIAŁ IV. Artykulacja.

Pierwiastki symboliczne mowy ludzkiej. — Naśladownictwa słuchowe, mięśniowe i dotykowe. — Istota dźwięku artykułowanego. — Trzy czynniki konieczne do jego wytworze-

nia. — O samogłoskach: zasadnicze i pośrednie samogłoski; ich symbolizm; muzyczność samogłoski A; kojarzenie uczuć z samogłoskami; jasne i ciemne samogłoski. — O spółgłoskach: trzy dziedziny artykulacji; spółgłoski wybuchowe, słabe, mocne, dźwięczne, bezdźwięczne, powiewne, syczące, płynne i nosowe

92—122

ROZDZIAŁ V. Artykulacja. (C. d.)

Połączenie spółgłosek i samogłosek w zgłoski, ich następstwo i odnośne prawa fonetyczne. — Unikanie brzmień identycznych lub podobnych. — Asonancya i aliteracya: muzyka języka w przykładach z poezyi polskiej; celowe choć nieświadome mistrzostwo słowa; pokrewieństwo dźwięków z pojęciem; osłabienie nastroju przez powtórzenie brzmień z obrazem poetyckim niezgodnych. — Artykulacja i akcent. — Przesadne uwydatnienie dźwięków naśladowczych. .

123—150

ROZDZIAŁ VI. Zboczenia i błędy mowy.

Przyczyny fizyologiczne i intelektualne. — Niedbałości mowy codziennej: nieczyste wymawianie samogłosek i spółgłosek, zlewianie rozziwów, asymilacya dwóch brzmień podobnych, przeciąganie spółgłosek końcowych, połykanie głosek i zgłosek, intonowanie. — Jąkanie się i zacinać się. — Zwyródnienia mowy. — Wadliwe wymawianie spółgłosek: S i T (szeplenienie); L i Ł; R: 6 sposobów wymawiania R; konieczność czystego R w sztuce żywego słowa; metoda Talmy i wskazówki dla zastosowania jej w praktyce. —

502— Używanie narzecza 151—177

ROZDZIAŁ VII. O przecinkowaniu.

Przecinkowanie słuchowe. — Milczenie (przerwa) i przestanek. — Warunki fizyologiczne i psychologiczne przestanków. — Ich rozwój artystyczny. — Znaki pisarskie i środki typograficzne. — Względna długość przerw i przestanków. — Przerwy i przestanki nie oznaczone znakami pisarskimi. — Przerwy niewłaściwe. — Skłonność do przerw przy średniówkach i końcówkach wierszy. — In-tonacye wskazane znakami pisarskimi: przecinek, średnik, dwukropek, kropka, myślnik, nawias, cudzysłów, łącznik, wykrzyknik, zapytajnik, kropki. — Znaki milczenia, znaki modulacyjne i znaki melodyjne. — Ważność i znaczenie przecinkowania słuchowego . 178 — 230

II. CZĘŚĆ INTELEKTUALNA.

ROZDZIAŁ VIII. O Akcentach.

Akcent uduchownieniem dźwięku. — Cztery stopnie akcentów. — Akcent naturalny. — Akcentowanie wyrazów jednozgłoskowych. — Sprzeczności fonetyki i gramatyki. — Akcent logiczny. — Szyk naturalny i szyk sztuczny. — Taniec akcentów i muzyka poezji. — Siła indywidualizująca akcentu logicznego. — Trzy momenty dźwiękowe akcentu: siła, wysokość i trwanie. — Szyk współrzędny i podrzędny w zdaniach złożonych. — Architektonika dźwięku w okresach krasomówczych. — Analiza tej architektoniki na przykładzie z Słowackiego. — Obraz rytmiczny architektoniki dźwiękowej. — Zdania wtrącone i zdania nawiasowe 233 — 268

ROZDZIAŁ IX. O słowach rdzennych.

Pojęcie ogólne. — Słowem rdzennem: rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówek, zaimek, przyimek, liczebnik, spójnik, wykrzyknik, zgłoska, morfema wyrazu, głoska, wyraz niedopowiedziany. — Szereg wypadków zasadniczych: 1) Przeciwwstawienie; 2) Powtórzenie; 3) Odpowiedź na pytanie; 4) Wyraz poszukiwany; 5) Stopniowanie; 9) Wynik. — Sprzeczność akcentu logicznego z akcentem rytmicznym. — Niezawisłość akcentu logicznego od pojęcia indywidualnego. — Fałszywy patos. — Wykoszlawienie treści skutkiem fałszywych akcentów. — »Dominanta«. — Rozmaita wartość wyrazów rdzennych i stosunek ich wzajemny. — Wygłoszenie poprawne i wygłoszenie artystyczne. »Dominanta« w utworach poetyckich i przepis *Talmy*. — »Dominanta« w »*Odzie do młodości*«, w »*Farysie*« i w »*Grobie Agamemnona*«. — Zbieg dwóch wyrazów rdzennych czyli rozziw akcentów. — Kontrabanda estetyczna i sumienie w uszach. — Znaczenie analitycy krytycznej żywego słowa dla krytyki literackiej i dla przekładów poetyckich

269—319

Literatura 321—323